

ΤΟ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΝ ΕΒΔΟΜΟΝ ΚΑΙ ΑΙ ΠΑΡ' ΑΥΤΩ
ΜΟΝΑΙ ΑΓΙΟΥ ΠΑΝΤΕΛΕΗΜΟΝΟΣ
ΚΑΙ ΜΑΜΑΝΤΟΣ

Θ. Κ. Μακροχώρα:
«Θεολογία» 2.
1938 π. 137-139

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Τὸ Μακροχώριον ¹⁾ κατέχει νῦν τὴν θέσιν τοῦ περιφήμου Βυζαντινοῦ προαστείου τοῦ καλουμένου ΕΒΔΟΜΟΝ, προάστειον ὅπερ, ὡς θὰ ἴδωμεν περαιτέρω, ἔσχε τὴν δόξαν νὰ ἴδῃ ἐν αὐτῷ δέκα αὐτοκράτορας ἀναγορευθέντας καὶ στεφθέντας.

1) Δὲν δυνάμεθα ἀκριβῶς νὰ εἰπώμεν ποτε τὸ προάστιον τοῦ Ἑβδόμου ἐκλήθη Μακροχώριον. Καὶ ὁ μὲν ἀρχαῖος διευθυντὴς τοῦ τότε Αὐτοκρατορικοῦ Μουσείου Dr Dethier, τὸ ὀνομάζει Νέα ἀποικία κακῶς ἢ ἀτελῶς ἐρμηνεύων συντρίμματα ἐνεπιγράφων πλίνθων προσερχομένων ἐκ τοῦ Μακροχωρίου. Οἱ δὲ Σκαρλάτος Βυζάντιος (T. A. 321), Πασπάιης (Βυζαντινὰ ἀνάκτορα 17) καὶ Γεδεών τὸ ἀποκαλοῦν Ἀπάμειαν ἢ Ἀφαιμεῖαν ἐρειδόμενοι ἅπαντες εἰς τὸ κείμενον Νικητὰ τοῦ Χωνιάτου (Migne T. 139, 688) «Εἶθε ὑπὸ πλακί Ρηγίου γενοίμεθα καὶ Ἀφαιμεῖαν θεασαίμεθα ὅπως προσεῖποιμεν τὴν ἱερὰν Κωνσταντινούπολιν». Καθ' ἡμᾶς ἡ εὐχὴ τοῦ Νικητὰ ἐφαρμόζεται περισσότερον εἰς θέσιν πλησιεστέραν τοῦ Ρηγίου καὶ πλέον ἀπομακρυσμένην τῆς Κωνσταντινουπόλεως, πιθανώτατα δὲ εἰς τὰ ὑψώματα τοῦ Μπουγιούκ-Χαλκαλῆ, πλησίον τοῦ Σαφρά-Κιοῖ ὅπου ὑπάρχουν ἐρείπια μεγάλου φρουρίου, ἀρκετὰ καλῶς διατηρούμενα (Σεράι-Χαρμπεσῆ—ἐρείπια ἀνακτόρου) βλ. Χάρτην Α) καὶ ὅθεν ὀρατὴ ἡ Κωνσταντινούπολις. Κατὰ τὸν Παχυμέρη, τῆς Κωνσταντινουπόλεως ὑπὸ τῶν Λατίνων κατεχμένης οἱ περὶ τὸν Μιχαὴλ Παλαιολόγον κυριεύσαντες τὴν Σηλύβριαν ἔφθασαν μέχρι τῆς πόλεως ἐκπορθοῦντες τὰ πέριξ πλὴν τοῦ ἰσχυροῦ φρουρίου τῆς Ἀφαιμεῖας (Migne T. 143, 110).

» ἐπεὶ δὲ καὶ παρ' Ἱταλῶν ἡ Σηλύβρια κατείχετο πέμψας οἶρεϊ κατὰ κράτος
» καὶ τῶν Ρωμαίων ποιεῖται τὴν πόλιν ἀκονιτὶ, ἔτι τε προσεχώρουν ἐγγύτερον οἱ ἡμέτεροι καὶ τὰ ἔξω τῆς πόλεως ἐν χερσὶν εἶχον πλὴν Ἀφαιμεῖας
» ἰσχυροῦ φρουρίου κατεχομένου τοῖς Ἱταλοῖς». Ἡ δὲ μεταξὺ τοῦ φρουρίου τούτου τῆς Χρυσῆς πύλης ἔκτασις, κατφεῖτο ὑπὸ χωρικῶν, οἵτινες ἐκαρποῦντο τὴν ἔξω τῆς πόλεως γῆν καὶ ὀνομάζοντο «Θεληματάριοι» διότι ἦσαν αὐστηρῶς οὐδέτεροι. Τοιοῦτοτρόπως δὲν ἠνωχλοῦντο ἀπὸ οὔτε τοὺς ἔξω τῆς πόλεως Βυζαντινοὺς οὔτε καὶ ἀπὸ τοὺς ἐνδον Λατίνους διότι ἀμφοτέρωτεροι εἶχον συμφέρον νὰ τοὺς περι-

“Ολοι ὁμῶς οἱ περὶ τὴν Βυζαντινὴν ἱστορίαν ἀσχολούμενοι ἀπὸ τοῦ δεκάτου ἔκτου αἰῶνος ἐποποθέτουν ἐσφαλμένως τὸ προάστειον τοῦ Ἑβδόμου εἰς τὸ Τεκφοῦρ Σεράϊ πλησίον τῶν Βλαχερνῶν καὶ ἀνεγνώριζον εἰς τὰ ἔρεπια τοῦ ἀνακτόρου Κωνσταντίνου τοῦ Πορφυρογεννήτου τὰ λείψανα τοῦ παλατίου καὶ τοῦ βήματος (Τριβουναλίου) τοῦ Ἑβδόμου.

Πρῶτος ὁ Gyllii ¹⁾ τὸ 1550 ἐξέφρασε τὴν ἰδέαν αὐτὴν ἣν διαδοχικῶς ἡσπάσθησαν πάντες οἱ μεταγενέστεροι βυζαντινολόγοι, ὁμογενεῖς τε καὶ ξένοι, ὡς ὁ Du Cange ²⁾, Banduri ³⁾, Πατριάρχης Κωνσταντίας ⁴⁾, Σκαρλάτος Βυζάντιος ⁵⁾ καὶ Πασπάτης μέχρι τοῦ 1891, ὅτε ὁ σοφὸς καὶ μελετηρὸς καθηγητὴς τοῦ Ῥοβερτείου Λυκείου Al. van Millingen ἀνέτρεψε τὴν θεωρίαν αὐτὴν καὶ δι’ ἀναντιρρήτων ἐπιχειρημάτων ἀπέδειξεν ὅτι τὸ Ἑβδομον κεῖται εἰς τὸ Μακροχώριον. Ἡ μελέτη αὐτοῦ ἐδημοσιεύθη τὸ πρῶτον ἑλληνιστὶ ἐν τῷ παραρτήματι τοῦ Ἑλληνικοῦ Φιλολογικοῦ Συλλόγου ⁶⁾ καὶ μετέπειτα Ἀγγλιστὶ εἰς ἰδιαίτερον πόνημα ὅπου

ποιοῦνται. Ὁ κ. Γεδεὼν ἐν τῷ συγγράμματι του «Λίθοι καὶ κεράμια» λέγει ὅτι τὸ πρῶτον εὗρισκει τὸ ὄνομα Μακρὸν Χωρίον ἐν τῷ Ἀτταλειάτῃ ἐν ὑποτιπώσει περὶ τοῦ πτωχοτροφείου τοῦ Πανοικτίμονος (Κ. Σάθα Τόμος Α. σελ. 19). Ὁ Μιχαὴλ Ἀτταλε ἀτῆς ἰδρύσας τὸ πτωχοτροφεῖον καὶ μοναστήριον κατὰ Μάρτιον τοῦ 1077 λέγει ἐν τῇ περὶ αὐτῶν διατάξει του: «Ἔσται οὖν προσκεκρυμμένα τῷ πτωχοτροφείῳ μου τὸ πρᾶτόν μου Σκολάκα σὺν τῷ Μακρῷ Χωρῷ κτλ.». Εἰς ἡμᾶς δμως φαίνεται λίαν ἀπίθανον ὅτι τὸ περίφημον προάστειον τοῦ Ἑβδόμου, ὅπερ καὶ μετὰ δύο αἰῶνας διετήρει ἀκμαῖον τὸ ὄνομά του νὰ περιῇλθε κατὰ τὸν ΙΑ' αἰῶνα εἰς τοιαύτην ἀσημότητά καὶ ἀγάνειαν, ὥστε νὰ ἀποτελῇ μέρος τῆς ἐπαύλεως Σκολάκα. Καὶ τελευταῖον ὁ αἰδέσιμος πατὴρ Thibaut λέγει ὅτι τὸ Μακροχώριον ἀναφέρεται ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἀπὸ τὸν ΙΒ' ἡδὴ αἰῶνα ὑπὸ τὸ ὄνομα «Χωρία Λόγγο» καὶ μᾶς παραπέμπει εἰς τὸ κείμενον τοῦ Ἰωάννου Κινάμου Ἑλλ. Πατρολογία Τόμος 133 Βιβλ. Ε' στήλη 539 ὃ καὶ παραθέτομεν ἐνταῦθα

«(ὁ βασιλεὺς) ψυχαγωγίας ἕνεκα ἐπὶ τῶν ἐγγύς Βυζαντινῶν χωρίων ἐξῆλθε Λόγγοι ὄνομα τοῦτο».

Καθ' ἡμᾶς τὸ συμπέρασμα τοῦ πατρὸς Thibaut πολὺ ἀπέχει τοῦ ἐυτυχοῦς.

1) Gyllii Petri : Constantinopoleos Topographia Bataviae 1632 Lib. IV c. N.

2) Du Cange, Carol du Fresne : Descriptio urbis Constantinopolitani sub Imp. Christianis. Venetiae 1729. — De Hebdomo Constantinopolitano disquisitio topographia. Additamenta p. 12.

3) Banduri Anselmi, Imperium Orientale et antiquitatum Constantinopolitanarum Parisiis 1711.

4) Κωνσταντινιάς παλαιά τε καὶ νεωτέρα. Κωνσταντινουπόλις 1814.

5) Σκαρλάτος Βυζάντιος. Κωνσταντινουπόλις. Τόμ. Α' 355.

6) Al. van Millingen : Ἡ ἀληθὴς θέσις τοῦ Ἑβδόμου. Ὁ ἐν Κωνσταντινουπόλει Ἑλληνικὸς Φιλολογικὸς Σύλλογος, Τόμ. ΚΒ' 1890. Παράρτημα 1891 σελ. 33.

ὁ σοφὸς ἀνὴρ ἐχαρτογράφησε καὶ τὰ πλησιόχωρα τοπία, ἃν καὶ οὔχι τόσον ἐπιτυχῶς ¹⁾). Τὴν ἰδέαν ταύτην ἔσπευσε νὰ συμμερισθῇ καὶ ὁ σοφὸς ἐπίσης καὶ λίαν ἐμβριθὴς περὶ τὰς βυζαντινὰς μελέτας Dr. Mordtmann ²⁾) ἐν τῷ σπουδαίῳ περὶ τῆς τοπογραφίας τῆς Κωνσταντινουπόλεως συγγράμματι αὐτοῦ. Ἐκτοτε οὐδεὶς πλέον ἔθεσεν ἐν ἀμφιβόλῳ τὴν ἀκριβῆ τοποθεσίαν τοῦ Ἑβδόμου. Σοφὴν δὲ βιβλιογραφικὴν μονογραφίαν τοῦ Ἑβδόμου ἐδημοσίευσεν ἐπίσης τὸ 1920 ὁ ἀείμνηστος φίλος Αὐστριακὸς ἀρχαιολόγος Dr. Heinrich Glück, καθηγητὴς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Βιέννης. Ὁ Dr. Glück κατὰ τὸν γενικὸν πόλεμον ἐκτελῶν τὴν στρατιωτικὴν αὐτοῦ θητείαν ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐπεσκέφθη δις τὸ Μακροχώριον καὶ τῇ ὑποδείξει ἡμῶν ἐμελέτησε τὰ διάφορα ἐν τῇ ἐπιφανείᾳ ἐρείπια, ὥς καὶ ὁ ἴδιος εὐχαριστῶν τὸ ἀναφέρει εἰς τὸ σύγγραμμά του. Ἐξ αὐτοῦ δημοσιεύομεν εἰς τὴν σελ. 144 τὸν χρονολογικὸν πίνακα τῶν διαφορῶν ἱστορικῶν γεγονότων τοῦ Ἑβδόμου ³⁾).

---

1) Al. van Millingen : Byzantine Constantinople. London 1898.

2) Mordtmann : Esquisse topographique de Constantinople. Lille 1892.

3) Dr. Heinrich Glück : Das Hebdomon von Konstantinopel. Wien 1920.

